

BACNOTE ROMÂNEȘTI AFLATE ÎN COLECȚIA MUZEULUI DE ISTORIE SIGHIȘOARA(II)

Mircea-Radu Iacob

După cum spuneam, în articolul anterior prin hotărârea Consiliului General din 26 februarie 1909 imprimarea tipului III al bancnotei de 20 lei, iar în data de 14 ianuarie și 20 mai 1910 s-a hotărât tipărirea bancnotelor de 100 lei respectiv 1 000 lei.¹

Din datele pe care le deține Banca Națională a României, aceste bancnote au fost tipărite exclusiv în București în anul 1912.

Nu se știe cu exactitate de ce, în același an se caută parteneri pentru tipărirea acestor bancnote. Primul partener contactat ar fi fost Banca Franței prin Victor Antonescu care informa în data de 31 decembrie 1912 Consiliul General, că omologii francezi sunt de acord cu imprimarea unor cantități de bancnote de 20 și de 100 lei. Tipărirea însă nu se putea face dacă Franța s-ar fi aflat în stare de război, ea tipărind doar pentru nevoile proprii.

Răspunsul Băncii Franței a fost primit cu nemulțumire de cei de la București, de aceea Victor Antonescu a fost însărcinat să meargă și la Bruxelles. În 28 ianuarie 1913 Victor Antonescu informa conducerea BNR, de acordul favorabil de tipărire a bancnotelor românești. Tipărirea bancnotelor se putea face imediat ce, clișeele bancnotelor ajungeau în capitala Belgiei.²

Tipărirea a 40 de alfabetice din bancnota de 20 de lei erau gata deja, la sfârșitul lunii aprilie 1913. Transportarea lor la București, s-a dovedit extrem de anevoioasă din cauza lipsei de spațiu în compartimentul pe care îl rezervase trimisul BNR.

---

¹ Mugur Isărescu, Surica Rosentuler, Sabina Marițiu, Romeo Cîrjan, *Emisiunile de bancnote ale Băncii Naționale a României în perioada 1896-1928*, Seria: Bancnotele României 2, Editura Banca Națională a României, București, 2007, pg. 21

² *Ibidem*, pg. 23

Lăzile fiind predate compartimentului de bagaje, cerându-se să îi fie acordată toată atenția cuvenită valoroasei încărcături. După alte două luni doi delegați ai BNR pleacă în Belgia, pentru a prelua alte 40 de alfabetele ale bancnotei de 20 de lei. În Belgia însă se decretează mobilizare generală, funcționarii aflând că pot merge cu trenul doar până în Budapesta. În aceste condiții se ia hotărârea, de a se descărca și a se transporta înapoi la Banca Națională a Belgiei. Conducerea BNR în aceste condiții ia hotărârea, de a se aștepta.

Din cauza declanșării Primului Război Mondial și ocupării Belgiei de către trupele germane, colaborarea cu Banca Națională a Belgiei a trebuit întreruptă. De aceea Constantin Băicoianu, directorul BNR din acea vreme pleacă împreună cu o delegație în Belgia pentru a recupera cele 43 de lăzi cu bancnotele deja tipărite. El trece prin Berlin pentru a obține pașapoartele speciale ce îi facilitau accesul în Belgia, ele fiind obținute doar după mari insistențe ale Legației României din capitala germană.

Transportul a fost încărcat cu aprobarea citez: „secțiunii băncilor a administrației de ocupațiune militară germană din Bruxelles”. Transportul în greutate de aproximativ 1,2 tone a avut ca destinație Passau, unde autoritățile germane constată că vagonul este supraîncărcat și impun plata unei amenzi în valoare de 5300 de mărci. Amenda este anulată doar după mari intervenții și arătându-se că, încărcarea se făcuse în capitala Belgiei și cu aprobarea autorităților de ocupație. Transportul își continuă traseul pe ruta Passau-Budapesta, fiind însoțit acum de un funcționar al Disconto Bank. Din Budapesta și până la Brașov trenul a fost supravegheat de un reprezentant al poliției ungare.³

Izbucnirea Primului Război Mondial și participarea României la desfășurarea ostilităților, au avut un impact negativ asupra politicii de emisiune a BNR.

---

³ *Ibidem*, pg. 24.

În intervalul 1914-1918 BNR a fost nevoită să sporească în permanență cantitatea de bancnote, cea ce a atras după sine o mulțime probleme tehnice. La 1 august 1914 se publică în „Monitorul Oficial” , Jurnalul Consiliului de Miniștri pentru emiterea biletelor de 5 lei. Se cere emiterea biletelor de bancă de 5 lei, până la cifra maximală de 25 milioane lei.

La începutul anului 1915 doar jumătate din cele 25 milioane lei a biletelor de bancă de 5 lei, au fost puse în circulație. În anul 1916 BNR este autorizată să emită alte bilete de bancă de 5 lei, tot în valoare de 25 milioane lei din cauza cererii crescânde a biletelor de bancă de 5 lei. Deși emiterea bancnotelor de 5 lei nu a pus capăt cererii crescânde, conducerea BNR de comun acord cu guvernul a stabilit tipărirea a două noi tipuri de bancnote de 1 leu și 2 lei, pentru suma de 15 milioane lei.⁴

Deși decizia a fost luată în primăvara anului 1915, nici până în luna august a anului 1916 nu s-a putut efectua tipărirea bancnotelor. Se stabilesc doar proporțiile emisiunii 7,5 milioane lei în bilete de 1 leu și 8 milioane lei în bilete de 2 lei, și modelele celor două bancnote. De asemenea se stipula faptul că noile bancnote trebuiau predate Ministerului de Finanțe pe parcursul tipării acestora, în schimbul unor bilete bancare cu valori nominale mai mari sau în contul împrumuturilor pe care BNR le acordase statului român. Proporția în care ar fi fost tipărite bancnotele a fost considerată prea mică, s-a hotărât mărirea lor după cum urmează: 10 milioane pentru biletele de 1 leu și 16 milioane pentru cele de 2 lei. Nici tipărirea în număr mai mare nu a acoperit nevoile pieței, de aceea s-a cerut mărirea la 50 milioane lei pentru fiecare în parte. În decembrie 1916 din cauza dificultății legate de tipărire, se hotărăște tipărirea acestor bancnote într-o singură culoare.

Din cauza ocupării de către trupele germane a Bucureștiului în data de 6 decembrie 1916, se decide retragerea în Moldova, fiindcă era singura provincie

---

⁴ *Ibidem*, pg. 30.

neocupată din țară. Imprimarea la Iași era însă imposibilă, din cauza lipsei utilajelor. În martie 1917 se trimite o circulară către toate sediile băncilor, prin care se cerea manevrarea cu cea mai mare grijă a bacnotelor aflate la bănci din cauza lipsei echipamentului tipografic la Iași. Din cauza acestor neajunsuri, se ajunge iarăși la negocieri cu Banca Națională a Franței, pentru tipărirea bancnotelor. Tipărirea bancnotelor în Franța este doar provizorie, fiindcă se va trimite o delegație și la Petrograd, pentru a se negocia tipărirea bancnotelor acolo. În luna aprilie se vor tipări, la tipografia Casei de Depuneri a Rusiei biletele de 2 lei pe hârtie de proveniență americană. Cele de 5 lei și 100 lei se vor tipări tot la Petrograd, dar pe hârtie de proveniență japoneză.⁵

Tipografia Casei de Depuneri a Rusiei nefăcând față tuturor solicitărilor BNR, se mai angajează o tipografie particulară, Golke and Co., unde va începe imprimarea biletelor de 1 leu. Tot aici vor fi numerotate, și marcate biletele tipărite la Casa de Depuneri a Rusiei.

În luna august a anului 1917 când condițiile au devenit improprii de a se mai tipări la Petrograd, se caută a se cumpăra o tipografie în Rusia. Tipografia cumpărată se numea E.I. Peciughina, contra sumei de 21 000 ruble. După preluarea puterii de către bolșevici, tipografia este confiscată împreună cu patru lăzi care conțineau 25 de bilete cu valoare nominală de 1 leu.

După încheierea războiului se ia hotărârea, de a se retrage bancnotele de 5 lei tipărite în Rusia. Neputându-se întâmpla acest lucru se hotărăște în octombrie 1921 ca bancnotele de 5 lei și 100 lei, să fie retrase în ianuarie 1922. În anul 1923 se hotărăște înlocuirea bancnotei de 5 lei cu una metalică, însă retragerea bancnotei din circulație a mai durat câțiva ani.

---

⁵ Costin C. Kirițescu, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui vol. II*, Editura Enciclopedică, București, pg. 133

Bancnotele de 1 leu și 2 lei, 20 lei și 100 lei se vor imprima în continuare în Franța, la Imprimeria Chaix. Bancnotele de 1 leu și 2 lei vor circula până în anul 1925, când se hotărăște retragerea și distrugerea lor.

Bancnotele pot să oglindească situația politică și economică a unui stat, sau a unei comunități mai restrânse.

Din cauza lipsei bancnotelor de 20 și 100 lei, ne-am permis să adăugăm bancnote de 20 și 100 lei din timpul regelui Mihai.

RUMÄNISCHE BANKNOTEN IN DER SAMMLUNG DES SCHÄBBURGERS GESCHICHTSMUSEUM (II) (Zusammenfassung)

Der Ausbruch des ersten Weltkriegs und die Beteiligung Rumäniens an den Feindseligkeiten hatte eine negative Auswirkung auf die Geldpolitik der Rumänischen Nationalbank.

In der Zeit 1914-1918 war die Rumänische Nationalbank gezwungen, die Geldmenge ständig zu erhöhen, was zahlreiche technische Probleme zur Folge hatte.

Nach der Besetzung Bukarests durch deutsche Truppen am 6. Dezember 1916 wird der Rückzug in die Moldau beschlossen, die einzige nicht besetzte Provinz des Landes.

Obwohl die Ausgabe der 5-Lei-Banknoten der wachsenden Nachfrage ein Ende setzte, vereinbarte die Leitung der Rumänischen Bank mit der Regierung, den Druck von 1-Leu und 2-Lei-Banknoten, für 15 Millionen Lei.

Die Menge der zu druckenden Banknoten als unzureichend betrachtet wurde, erhöhte man diese um 10 Millionen für die 1-Leu-Banknoten und um 16 Millionen für die 2-Lei-Banknoten.

Im August des Jahres 1917, als die Druckbedingungen in Petrograd ungeeignet geworden waren, wurde der Erwerb einer Druckerei in Russland angestrebt.

Die 1-, 2-, 20- und 100-Lei-Banknoten wurden weiterhin in Frankreich gedruckt, in der Druckerei Chaix.

Die Banknoten können das Spiegelbild der politischen und wirtschaftlichen Lage eines Staates oder einer Gesellschaft sein.

Stichwörter: Banknote, rumänische Banknoten Rumänische Nationalbank, Geschichtsmuseum Sighisoara, Finanzministerium

Cuvinte cheie: bancnotă, bancnote românești, Banca Națională a României, Muzeul de Istorie Sighișoara, Ministerul de Finanțe

Fig. 1

Fig. 1 Descriere

Nr. INV. 4849

Dimensiune: 80 x 55 mm.

Hârtie: crem, cu aspect de pergament.

Filigran: fără.

Desenator: Costin Petrescu.

Descriere Avers

Fond: hașuri liniforme în grupuri de culoare violet-gri.

Tipăritura: chenar din trei linii având în colțurile din stânga și dreapta sus cifra „1”, deasupra chenar frontal „BANCA NATIONALA A ROMANIEI”. În câmp sus, valoare nominală „UN LEU”. În stânga snop de grâu, seceră, viță de vie și sonde petrolifere. În dreapta țărancă cosând. În mijloc medalion cu monograma „BNR”. Funcțiile guvernator, director și directorul casei de culoare neagră, ca și semnăturile. În cartuș seria și numărul de culoare neagră. În afara chenarului stânga jos: COSTIN P.

Descriere Revers

Fond: hașuri liniforme în grupuri de culoare violet-gri.

Tipăritura: chenar din trei linii, împletite în jurul medalioanelor de de la colțurile de jos; deasupra desen ornamentat. În câmp centru, lupoaica cu Romulus și Remus, deasupra stema țării. Stânga-dreapta în panouri ornamentate, valoarea nominală „1 LEU” și monograma „BNR”. Dedesubt două medalioane într-unul Traian, iar în celălalt Decebal în profil. Dedesubt, cartuș cu data emisiunii de culoare violet și textul penalității dispus pe cinci rânduri „FALSIFICATORII ACESTOR BILETE, ACEI CARI VOR FI INTRE | BUIŢAT SAU CARI LE VOR | FI INTRODUS IN ŢARA SAU LE VOR | FI PUS IN CIRCULAŢIUNE, SE VOR PEDEPSI CU INCHISOARE DE | LA 5 PÂNĂ LA 10 ANI, CU INTERDICŢIUNE ŞI AMENDĂ, CONF. ART. 117 C.P.”. În afara chenarului stânga jos: COSTIN P.

Fig. 2

Fig. 2 Descriere

Nr. INV. 4850

Dimensiune: 105 x 67 mm.

Hârtie: albă

Filigran: fără.

Desenator: Costin Petrescu

Descriere Avers

Fond: hașuri liniforme în grupuri de culoare violet-gri.

Tipăritura: chenar ornamentat și împletit. Deasupra într-un chenar „BANCA NATIONALA A ROMANIEI”. În câmp centru, monograma „BNR” și valoarea nominală „2 LEI”. În stânga femeie războinică cu scut și sabie, în câmp un vultur pe stâncă orientat spre stânga cu o cruce în cioc. Funcțiile guvernator, director și directorul casei de culoare neagră, ca și semnăturile. În cartuș seria și numărul de culoare neagră. În afara chenarului stânga jos: COSTIN P.

Descriere Revers

Fond: hașuri liniforme în grupuri de culoare violet-gri, desen arabescuri

Tipăritura: chenar ornamentat și împletit în jurul medalioanelor de la colțurile de jos. Deasupra chenar rotund cu valoarea nominală „DOI LEI”. În câmp centru, data emisiunii de culoare violet și textul penalității dispus pe șase rânduri „FALSIFICATORII ACESTOR BILETE, ACEI CARI | LE VOR FI INTREBUINȚAT SAU CARI LE VOR | FI INTRODUS IN ȚARA SAU LE VOR FI PUS IN | CIRCULAȚIUNE, SE VOR PEDEPSI CU INCHI- | SOARE DE LA 5 PÂNĂ LA 10 ANI, CU INTER- | DICȚIUNE ȘI AMENDĂ, CONF. ART. 117 C.P.”. Dedesubt stema țării, iar în dreapta și în stânga doi dorobanți. Mai jos două medalioane cu cifra „2”. În afara chenarului stânga jos COSTIN P. fec.

Fig. 3

Fig. 3 Descriere

Nr. INV 4847

Dimensiune: 132 x 79 mm.

Hârtie: albă.

Filigran: Traian, Zeița Roma.

Desenator: Georges Duval.

Descriere Avers

Fond: colorit variat, desen arabescuri, având în centru o rozetă din medalioane suprapuse.

Tipăritura: chenar din linii fin trasate pe laturile de sus și jos, și orizontal pe laturile din stânga și dreapta. Deasupra într-un chenar „BANCA NATIONALA A ROMANIEI”. În colțuri seria și numărul dispuse în diagonală de culoare neagră. În câmp centru valoarea nominală „5 LEI”. Deasupra numărul de contor și data emiterii de culoare neagră. Dedesubt funcțiile guvernator și director, de culoare violet. Funcția directorul casei și semnăturile de culoare neagră. În stânga țărancă torcând, iar în dreapta stema țării. Dedesubt două medalioane cu filigran.

Descriere Revers

Fond: colorit variat, desen arabescuri.

Tipăritura: chenar ornamentat și fire împletite în jurul medalioanelor de jos. Deasupra cartuș cu textul penalității dipus pe patru rânduri: „FALSIFICATORII ACESTOR BILETE ȘI ACEIA CARI VOR FI | INTREBUINȚAT BILETE FALSE, SAU LE VOR FI INTRODUS | ÎN ȚARA, SE VOR PEDEPSI CU INCHISOARE DE LA 5 PANA | LA 10 ANI, CU INTERDICȚIUNE ȘI AMENDA, CONF. ART. 117 C.P.”. În câmp centru țărancă cu copil culegând fructe. În stânga și în dreapta panouri stilizate, cu valoarea nominală „5 LEI”. Dedesubt stânga, dreapta două medalioane cu filigran.

Fig. 4

Fig. 4 Descriere

Nr. INV. 4854

Dimensiune: 70 x 50 mm.

Hârtie: crem.

Filigran: cifru regal.

Desenator: Șerban Zainea.

Descriere Avers

Fond: brun în mai multe nuanțe, desen carouri cu monograma „MF” pe fond de linii ondulate.

Tipăritura: chenar cu desen ornamentat întrerupt sus de inscripția „ROMANIA”, iar jos întrerupt de textul penalității dispus pe patru rânduri: „Falsificatorii acestor bilete, acei cari vor fi întrebuițat | bilete false, complicii lor, precum și acei cari vor fi | încercat a comite asemenea fapte vor fi pedepsiți con- | form legilor penale.”. În câmp centru medalion cu efigie regală, în profil orientat spre stînga. Stînga și dreapta valoarea nominală „20”. Deasupra „MINISTERUL FINANȚELOR”, dedesubt „DIRECTORUL GENERAL AL MIȘCĂRII FONDURILOR” și semnătura. Toate de culoare neagră. În afara chenarului în stînga jos: SERBAN ZAINEA.

Descriere Revers

Fond: cachi-galben deschis în mai multe nuanțe, linii orizontale și verticale.

Tipăritura: chenar figuri geometrice și ornamentații. Deasupra într-un chenar „ROMANIA”. În câmp centru, un medalion rotund și alb, flancat de monograma „MF”, imprimat pe linii ondulate verticale. Dedesubt valoarea nominală „DOUA ZECI LEI”, iar în chenar jos anul emiterii „1945”.

Fig. 5

Fig. 5 Descriere

Nr. INV. 4855

Dimensiune: 90 x 65 mm.

Hârtie: crem în diferite nuanțe

Filigran: cifru regal.

Desenator: Șerban Zainea.

Descriere Avers

Fond: albastru-bleu-albastru în mai multe nuanțe, desen carouri cu monograma „MF” pe fond de linii ondulate.

Tipăritura: chenar cu desen ornamentat întrerupt sus de inscripția „ROMANIA”, iar jos întrerupt de textul penalității dispus pe trei rânduri: „FALSIFICATORII ACESTOR BILETE, ACEI CARI VOR FI INTREBUINȚAT BILETE | FALSE, COMPLICII LOR, PRECUM ȘI ACEI CARI VOR FI INCERCAT A COMITE | ASEMENEA FAPTE VOR FI PEDEPSIȚI CONFORM LEGILOR PENALE.”. În câmp centru medalion cu efigie regală, în profil orientat spre stînga. În stînga și dreapta valoarea nominală „100”. Deasupra „MINISTERUL FINANȚELOR”, dedesubt „DIRECTORUL GENERAL AL MIȘCĂRII FONDURILOR” și semnătura. Toate de culoare albastră.

Descriere Revers

Fond: albastru-bleu-albastru în mai multe nuanțe , desen linii ondulate și granule mărunte.

Tipăritura: chenar figuri geometrice și ornamentații. Deasupra într-un chenar „ROMANIA”. În câmp centru, un medalion rotund și alb, flancat de monograma „MF” imprimat pe linii ondulate și granule mărunte. Dedesubt valoarea nominală „UNA SUTA LEI”, iar în chenar jos anul emiterii „1945”. În colțuri, în poziție oblică, valoarea nominală „100”.

